

L'APUNTADOR

Cartografia inversa del paradís

Shaday Larios i Jomi Oligor han presentat 'La melancolía del turista' al Grec.

Ana Prieto Nadal
Investigadora teatral

20/07/2020 [Grec 2020](#)

El TNC ha acollit durant dos dies, en el marc del Festival Grec 2020, La melancolía del turista, un espectacle de petit format que es va estrenar al Temporada Alta passat. Es tracta d'una nova entrega del delicadíssim teatre d'objectes de Jomi Oligor i Shaday Larios. Ell, al capdavant d'Hermanos Oligor, s'encarrega sobretot de construir l'escenografia, les miniatures i els mecanismes; ella, directora del grup mexicà Microscopía Teatro i autora d'una tesi doctoral centrada en la metafísica de l'objecte quotidià, s'ocupa de la dramaturgia i dels textos. Tots dos investiguen les possibilitats d'allò ínfim i íntim, la petita escala en aliança amb el gest documental.

Hi ha un tipus de malenconia que constitueix un hàbit o un temperament i determina una mirada sobre el món. Els investigadors d'objectes s'instal·len, per definició, en estats suspensius o en temps d'excepció, és a dir, en lapses desfasats i contraris a l'accelerament. I, tot i reivindicar un estat d'obertura —molt afí a la poètica de l'objecte trobat—, la seva brúixola sempre està orientada vers aquells objectes-document que tenen ben impresa una petja personal: postals, quaderns, àlbums, diapositives... Dins el projecte-agència intermitent El Solar, Larios i Oligor, en col·laboració amb Xavier Bobés, van posar els seus dots d'imaginació material al servei de propostes site specific com [Primer àlbum](#) (Girona, 2016), Cuaderno de campo (Barcelona, 2018) i Diario Entrelíneas (Berlín, 2018). Al seu llibre Detectives de objetos (La Uña Rota, 2019), de disquisicions fèrtils i verb ubèrrim, Shaday Larios recull els textos que van sostenir i acompanyar aquests treballs, i parla de la funció de memòria que exerceixen els objectes en estat d'excepció.

A La melancolía del turista els creadors presenten una galeria de miratges a l'entorn d'indrets en decadència, paisatges gairebé fantasmals, sublimats per una idea mediatitzada del que és el paradís. El dispositiu compta amb una petita grada de fusta, on seiem els espectadors. Des de la grada estant, contemplem un teatret que de vegades sembla revestir funcions de taller i d'altar, i copsem alhora la maquinària improbable —“el gran corazón analógico del espectáculo”, en paraules de Jomi Oligor— que fa possible la delicada (re)presentació. Així, se'ns ofereixen simultàniament la projecció i el seu origen matèric. De vegades apareixen en primer terme alguns objectes aïllats, com si els creadors es dediquessin a emmarcar espècies —o els seus hàbitats— en vies d'extinció, natures mortes, realitats esvanides que ja només viuen a les imatges. Sovint aquestes restes del naufragi — lamparetes, postals, fotografies, retalls de paper, figures de llauna— se superposen en una composició mil·limetrada, ininterrompuda, processual.

De Cuba ens porten el soroll del Malecón, converses esfilagarsades, souvenirs vintage i fotografies il·luminades com insectes atrapats en ambre. Les postals, amb un petit llum incorporat, circularan pels cables d'un artesanal i suggestiu telefèric d'imatges. Un puro es consumeix —una manxa el manté encès— en absència de la fumadora a qui s'homenatja. Acapulco, l'altre paradís perdut o dilapidat, s'evoca a través d'un cúmul d'objectes i imatges progressivament dipositats sobre un torn giratori —retalls de revistes, pàgines d'un manual d'ictiologia, cartells de cinema, un quiosquet de platja sobre un fons de temporal i de ruïna—, però l'atenció recau sobretot en els clavadistas de La Quebrada, revers d'un instant detingut en postals extingides i que remet al ritual del salt.

Els artífexs d'aquest delicat espectacle ens parlen entre murmuris, com si haguessin instal·lat el seu teatre de la memòria —el seu circ d'objectes, el seu ritual pagà— en algun lloc entre la vigília i el somni. A través d'objectes-document i miniatures, gelatina de plata i cianotípies sense solució química, ens porten a llocs que viuen del turisme però estan sotmesos a una violència o a una misèria sistèmiques. Rescaten l'àlbum de fotografies de Juan Obregón "el Peque", un clavadista caigut en l'oblit, els noms dels hotels abandonats d'Acapulco —una contrapostal del paradís— i els cigars havans de Guillermina Delis Barrientos, a qui els turistes no paren de robar somriures i volutes de fum.

El turista mira endavant i té moments d'arribada, descobriment i revelació; el detectiu melancòlic, en canvi, rep les ràfegues del passat, encaçat pel sentiment de pèrdua d'aquells que va coneixent en el seu viatge. La melancolía del turista és una nova i brillant mostra del teatre artesanal, íntim i màgic de Jomi Oligor i Shaday Larios, que visibilitzen les combustions d'allò desatès o obviat i ofereixen cartografies alternatives, inverses, de la memòria dels

altres, en el que acaba sent un inventari de resistències i de preguntes sense resposta. Moren les fotos en el nostre record a cada instant? Què quedarà d'aquest moment en el nostre cos? De qui és propietat la imatge de les persones?

Podeu consultar tota la programació del Grec en [aquest enllaç](#).